

**Rekabet Kurumu Başkanlığından,
REKABET KURULU KARARI**

Dosya Sayısı : 2014-1-64
Karar Sayısı : 15-09/124-M
Karar Tarihi : 26.02.2015

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Kenan TÜRK, Dr. Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR,
Fevzi ÖZKAN, Dr. Metin ARSLAN, Doç. Dr. Tahir SARAÇ

B. RAPORTÖRLER : Tuğçe KOYUNCU, Başak ARSLAN, Muhammed Safa UYGUR,
Metin DEMİRCİ

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : - Gizlilik talebi bulunmaktadır.

- BP Petrolleri A.Ş.

Temsilcisi: Av. İlmütluhan SELÇUK

Ebulula Mardin Cad. No: 57 Akatlar Beşiktaş/İstanbul

(1) **D. DOSYA KONUSU: BP Petrolleri A.Ş.'ye yönelik yapılan başvuru neticesinde verilen 12.09.2014 tarihli ve 14-32/645-282 sayılı Kurul kararının yeniden değerlendirilmesi talebi.**

(2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 07.01.2015 ve 20.01.2015 tarihlerinde giren başvurular üzerine hazırlanan 13.02.2014 tarih ve 2014-1-64/BN sayılı Bilgi Notu görüşülerek karara bağlanmıştır.

(3) **F. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda;

- BP Petrolleri A.Ş. (BP) ile 126 adet bayisi arasında imzalanan Kira+Bayilik Sözleşmesi veya İntifa+Bayilik Sözleşmesinden oluşan dikey anlaşmalara ilişkin olarak tesis edilen Rekabet Kurulunun 12.09.2014 tarih ve 14-32/645-282 sayılı kararında herhangi bir düzeltme yahut değişiklik yapılmasına yer olmadığı,
- Bu nedenle 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun (İYUK) 11. maddesi kapsamında yapılan başvuruların reddinin gerektiği,
- BP'ye; işbu kararın tebliği tarihinden itibaren otuz gün içinde, 12.09.2014 tarih ve 14-32/645-282 sayılı Kurul kararında belirtilen 126 adet istasyona ilişkin olarak, sözleşme metinlerinde alıcıya beş yıllık süreyi aşar nitelikte rekabet etmeme yükümlülüğü getiren hükümlerinin beş yıl süreli olarak düzeltilerek Rekabet Kurumuna tevsik edilmesi gerektiği, aksi takdirde haklarında 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma başlatılacağı yönünde Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca görüş bildirilmesi gerektiği

ifade edilmiştir.

G. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

G.1. Başvurulara İlişkin Talepler

(4) BP temsilcisi tarafından gönderilen ve Kurum kayıtlarına 07.01.2015 tarihinde intikal eden yazıda özetle;

- Rekabet Kurulunun 12.09.2014 tarih ve 14-32/645-282 sayılı kararında yer verilen temel tespitlerin hatalı olduğu,
- Kurul tarafından incelemeye konu edilen sözleşmelerde malikin yazılı devam iradesi bulunmaz ise kira/ıntifa sözleşmelerinin kendiliğinden sona ereceği, esas itibarıyla her

15-09/124-M

birinin 5 yıllık olan birden fazla sözleşmeden meydana geldiği, bir sonraki sözleşmenin yürürlüğe girmesi ve hukuksal sonuç doğurması için malikin bir önceki sözleşme dönemi içerisinde sözleşmenin devamı için açık ve yazılı beyanda bulunması gerektiği, aksi halde sözleşmenin bir önceki dönemin sonunda kendiliğinden sona ereceği,

- Kararda, kira/intifa sözleşmelerinin malik/bayi tarafından feshedilebileceği belirtilse de, bu sözleşmeler beşinci yılın sonunda kendiliğinden sona ermekte olup "devam eden bir sözleşmenin feshinden" bahsedilebilmesinin hukuken mümkün olmadığı,
- İncelenmeye konu sözleşmelerin süresinin zaten 5 yıla sınırlı olduğu, bu nedenle sözleşme metinlerinde "alıcıya beş yıllık süreyi aşar nitelikte rekabet etmememe yükümlülüğü" getirildiğine dair iddia ve tespitin herhangi bir hukuki temelini bulunmadığı,
- Türk Medeni Kanunu'nun (TMK) 794 ve devamı hükümlerine göre intifa hakkının sona ermesinin aşağıdaki gibi düzenlendiği:

"III. Sona ermesi

I. Sona erme sebepleri

Madde 796- İntifa hakkı, konusunun tamamen yok olması ve taşınmazlarda tescilin terkin; yasal intifa hakkı, sebebinin ortadan kalkması ile sona erer.

Sürenin dolması veya hak sahibinin vazgeçmesi ya da ölümü gibi diğer sona erme sebepleri, taşınmazlarda malike terkin isteme yetkisi verir."

- İntifa hakkının tescilini havi her türlü tapu kaydının, ilgili intifanın süresinin sona ermesi durumunda malike terkin isteme hakkı verdiği, bu çerçevede intifa hakkında dair bir tescilin, bağlı olduğu hakkın sona ermesi ile hukuken geçerliğini yitirdiği, bu durumun TMK'nın diğer maddelerinde de açık bir şekilde düzenlendiği:

"II. Aynı hakların sona ermesi

Madde 1026- Bir aynı hakkın sona ermesiyle tescil her türlü hukuki değerini kaybettiği takdirde, yüklü taşınmaz maliki, terkin isteyebilir.

Tapu memuru bu istemi yerine getirirse, her ilgili, bu işlemin kendisine tebliği tarihinden başlayarak otuz gün içinde terkinine karşı dava açabilir."

- Yukardaki ilkelerin bir şahsi hak teşkil eden kira hakkı ve buna bağlı gerçekleştirilen tapu şerhinde de aynen geçerli olduğu, nitekim Tapu Sicili Tüzüğü'nün "Terkin" başlıklı 69(3). maddesinde,

"Kanunda açıkça gösterilen haller ile şerh edilmiş kişisel haklarda ve tescil edilmiş taşınmaz lehine veya kişisel irtifak haklarında belli bir süre söz konusu ise, bu sürenin dolması halinde taşınmaz malikinin istemi üzerine terkin işlemi yapılır."

hükmüne yer verildiği,

- Gerek intifa gerek kira haklarına ilişkin tapuda gerçekleştirilen şerhlerin hakkın varlığına sıkı sıkıya bağlı olup, hak ile vücut bulup yine hak ile sona eren tali unsurlar olduğu, bu sebeple bir kira ilişkisine dair yapılan bir şerhin de bağlı olduğu kira ilişkisinin sona ermesi ile kendiliğinden geçersiz (konusuz, yolsuz) kalacağı ve terkininin talep edilebileceği,
- İntifa/kira hakkı ve buna bağlı gerçekleştirilen tescil/şerhler hakkında bu değerlendirmenin bizzat Kurulca kabul edildiği, Kurulun 22.11.2012 tarih ve 12-59/1559-560 sayılı POAŞ/Çavuşoğlu kararında,

"{...} halihazırda süresi sona ermiş olan intifa hakkının da malik tarafından tapudan terkin istenebileceği dikkate alındığında, salt intifa hakkı kaydının fiilen tapudan silinmemesinin 2002/2 sayılı Tebliğ'e aykırılık teşkil edeceğinden bahisle POAŞ hakkında 4054 sayılı Kanun doğrultusunda herhangi bir işlem tesisine yer olmadığı değerlendirilmektedir."

denilmek suretiyle, intifa veya kira sözleşmesinin sona ermesi durumunda, bu hakka dair tescil/şerhin yapılacak değerlendirmelere tesir etmeyeceği, sona ermiş bir hakka

15-09/124-M

istinaden kalmış bir şerhin rekabet etmeme yükümlülüğüne yol açmayacağı değerlendirilmesinde bulunulduğu,

- Emsal Kurul kararlarına rağmen kira/intifa süresinin sona ermesi ertesinde ilgili tapu kaydının hukuken işlevsiz olacağı hususunun göz ardı edildiği ve alınan kararda Kurulun, yaptığı değerlendirmede kira/intifa hakkının sözleşmelerinin değil ancak bunlara istinaden getirilen şerhlerin kalkmasına dair bazı koşullar getirilmiş olunmasını "rekabet etmeme yükümlülüğü"nin varlığı/devam ettiği bakımından yeterli gördüğü,
- Karar kapsamında incelenen sözleşmelerde olduğu gibi kira veya intifa hakkının süresinin sona erdiği (kira/intifa hakkının ortadan kalktığı/sona erdiği) bir durumda salt tapuda konusuz kalmış bir tescile/şerhe dayanarak malik/bayi üzerinde 5 yılı aşar şekilde rekabet etmeme yükümlülüğü getirildiğinden bahsedilemeyeceği,
- Bu açıklamalar çerçevesinde, kira/intifa süresinin bitimiyle birlikte TMK hükümleri gereği işlevsiz kalan tapu şerhine dayanarak BP'nin istasyon üzerinde herhangi bir hak iddia edemeyeceği, dolayısıyla 5 yılı aşar nitelikte bir rekabet etmeme yükümlülüğünden bahsedilemeyeceğinin açık olduğu ve bu sebeple, aksi yönde alınan kararın değiştirilmesi gerektiği,
- Konusuz kalan bir şerhin BP tarafından karardaki değerlendirmeleri destekler şekilde kullanıldığına dair fiili tek bir örneğin bulunmaması, hatta BP'nin bilakis malik/bayinin sözleşmesel yükümlülüklerini yerine getirmesinden bağımsız olarak şerhin kaldırılmasına hazır olduğunu beyan ettiğine dair geçmiş tarihli somut örneklerin dosyaya sunulmuş olması ve BP tarafından önaraştırma döneminde Kuruma sunulan 01.09.2014 tarihli yazıda, "*Bayi tarafından bu şekilde bir yazılı irade beyanı verilmediği müddetçe münakit sözleşmelerin ilk beş yılın sonunda herhangi bir ön koşula bağlı olmaksızın kendiliğinden sonlandığı; diğer bir deyişle, BP tarafından kira veya intifa haklarının tapudan kaldırılması konusunda beş yılı aşan dönem için peşin ödenen rakamın geri ödenmesi ve benzeri şartına bağlı olmadığı*" hususunun beyan ve taahhüt edilmiş olması dikkate alındığında, şerhin uygulamada BP tarafından hiçbir surette sona ermiş bir kira ya da intifa hakkının devam etmesine olanak tanıyan bir unsur olarak telakki edilmediğini açık bir şekilde gösterdiği,
- BP'nin sözleşmelerinin karara dayanak gösterilen Shell&Turcas kararına konu sözleşmelerden esaslı tüm unsurları (sözleşmenin feshedilmediği takdirde kendiliğinden yenilenmesi, feshin koşula bağlanması, yatırım bedelinin iadesinin düzenlenmesi vb.) yönünden ayrıldığı ve kararın bu yönüyle de hatalı olduğu,
- Kararın "Sonuç" başlığı altındaki 2 numaralı hükmün yazılışının inceleme konusu 126 istasyona ilişkin anlaşmaların bir bütün olarak geçersizlik yaptırımına maruz bırakılması sonucunu doğurduğu, yukarıdaki hususlar bir yana kararın 2002/2 sayılı Tebliğ ve ilgili Kılavuz hükümleri ile çelişen bu yönüyle de gözden geçirilmesi gerektiği,
- Söz konusu bölümde 5 yılı aşar nitelikte rekabet etmeme yükümlülüğüne neden olan düzenlemeler yerine sözleşmelerin bir bütün olarak geçersizlik yaptırımı ile karşı karşıya bırakıldığı, oysa "ayrılabilirlik" kuralı gereğince böyle bir durumda uygulaması kısıtlanan veya geçersiz olduğu ileri sürülebilecek düzenlemenin ilgili hükümlerle sınırlı olması ve sözleşmenin rekabet hukukunu ilgilendirmeyen diğer kısımlarının ayakta kalmayı sürdürmesi gerektiği

ifade edilmiş ve bu açıklamalar doğrultusunda, kararın "Sonuç" kısmının 2 ve 3 no.lu maddelerinin İYUK'un 11. maddesi çerçevesinde üst makama başvuru kapsamında değerlendirilmesi, BP'nin karara konu sözleşmelerinin muafiyet koşullarını karşıladığı yönünde karar tesis edilmesi ve karar tesisinden önce görüşlerinin sözlü olarak iletilmesi için sözlü görüş toplantısı yapılması talep edilmiştir.

- (5) Kurum kayıtlarına 20.01.2015 tarihinde intikal eden gizlilik talepli başvuruda ise, 12.09.2014 tarih ve 14-32/645-282 sayılı Kurul kararının İYUK'un 11. maddesi

15-09/124-M

çerçevesinde yeniden değerlendirilerek, BP hakkında 4054 sayılı Kanun çerçevesinde soruşturma açılması talep edilmiştir. Söz konusu başvuruda özetle;

- Rekabet Kurulunun, anılan kararı kapsamında 126 adet sözleşmenin sürelerinin beş yılı aşar nitelikte olduğu ve grup muafiyetinden ya da bireysel muafiyetten yararlanamayacağı yönündeki değerlendirmesine rağmen soruşturma açmadığı,
- Danıştay 13. Dairesinin 30.11.2011 tarih, 2011/5424 sayılı ve 02.04.2013 tarih, 2013/901 sayılı kararlarında, Kurulun soruşturma açması gerekirken 4054 sayılı Kanun'un 9/3. maddesine göre şikayet edilen teşebbüse görüş yazısı gönderilmesini hukuka aykırı bulduğu,
- Danıştay 13. Dairesinin, yukarıda yer alan kararları kapsamında önaraştırma sonucunda rekabet kurallarını ihlal eden eylem, karar ve anlaşmaların söz konusu olmadığına hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak şekilde ortaya çıkması halinde Kurulun soruşturma açılmamasına karar verilmesi gerektiği, fakat önaraştırma sonucu elde edilen bilgi ve delillerin bu sonuca ulaşmaya elverişli olmaması veya yetersizliği halinde ise soruşturma açılmasına karar vermesi gerektiğini ortaya koyduğu,
- BP'nin rekabet hukuku mevzuatına uyum iradesinin olmadığı, amacının bayinin 5+x yıl süreyle anlaşmaya bağlı kalmaya zorlanması olduğu, 5+x yıl süreyle tapuda hak sahibi olarak ve bayinin beşinci yılın sonunda rekabet etmeme yasağını sonlandırmasını zor koşullara ve tahdidi sürelerle bağlayarak rekabet kurallarına aykırı hareket ettiği ve dağıtım pazarındaki rakiplerinin kendisi ile eşit koşullar altında rekabet etmesine engel olduğu,
- Kurulun son yıllarda BP hakkında almış olduğu çok sayıda karar bulunduğu,
- Karşı oy kapsamında da ihlal olmasına rağmen soruşturma açılmamasının ciddi bir çelişki olduğu

belirtilerek, BP hakkında soruşturma açılmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

G.2. Yapılan İnceleme ve Tespitler

(6) Kurulumuzun 12.09.2014 tarih ve 14-32/645-282 sayılı kararına dayanak teşkil eden 30.06.2014 tarihli başvuruda özetle;

- BP ile bayileri arasında akdedilen bazı dikey anlaşmaların 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nde (2002/2 Sayılı Tebliğ) öngörülen 5 yıllık rekabet etmeme yükümlülüğü süresini aştığı ve sözleşmelerin bu nedenle 4054 sayılı Kanunun 4. maddesine aykırı hale geldiği,
- BP ile bayisi arasında imzalanan Kira Sözleşmesinde (sözleşme) düzenlenen (5+5+1) formülüne göre beşinci yılın sonunda yalnızca alıcının beyanıyla irade yenilenmesinin öngörüldüğü, halbuki Rekabet Kurulu kararlarına göre her iki tarafın da beşinci yılın sonunda açık iradesinin arandığı,
- Sözleşmede yer alan ve BP'nin 11,5 yıllık kira bedelinin tamamını kira sözleşmesinin tapuya şerhinden 45 gün içerisinde ödeyeceğine yönelik hükmün hayatın olağan akışı ile bağdaşmadığı ve bu hükmün alıcıyı sözleşme yapmaya zorlama olarak değerlendirildiği, sözleşmenin 7. maddesinde öngörülen tasfiye hükümlerinin de bu amaçla konulduğu,
- Sözleşmenin başlangıç tarihi olarak istasyonda fiilen akaryakıt satışına başlama tarihinin belirlendiği, halbuki Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz'da anlaşmanın yapıldığı tarihin esas alınacağına açık bir şekilde belirtildiği

ileri sürülerek, BP hakkında gerekli işlemlerin yapılması talep edilmiştir.

(7) Yukarıda özetine yer verilen başvuruyla paralel olarak, yürütülen önaraştırma kapsamında BP tarafından bilgi isteme yazısına cevaben gönderilen muhtelif yazılarda ise kısaca;

15-09/124-M

- İncelemeye konu sözleşmelerin başlangıç anı itibarıyla "5+x yıl" şeklinde yapılandırılmış dikey ilişkiler olduğu, bu şekilde toplam 129 adet BP istasyonu bulunduğu,
- Söz konusu istasyonlarla ilgili olarak bayi/maliklerin mutabakatı ile imzalanan Bayilik Anlaşması 5 yıl olup, sadece intifa/kira sözleşmelerinin 5+x yıl süreli olduğu ve 5+x yıl süreli İntifa ve Kira Sözleşmelerinin ise ilk 5 yıllık süreden sonrasının devamı için malik/bayinin birinci beş yıllık sürenin sona ermesinden belli bir süre evvel (genellikle 3 ay) ikinci ve diğer dönemler için sözleşmeye devam ettirme yönünde kabul iradesini yazılı olarak göstermesine bağlı olduğu,
- Malik/bayi tarafından anlaşmanın devamına yönelik olarak yazılı ve açık bir irade gösterilmediği durumda sözleşmenin ikinci 5 yıl için (şayet varsa doğal olarak daha sonraki dönem de dahil olmak üzere) kendiliğinden sona erdiği ve BP'nin dikey ilişkiyi (örneğin intifa/kira hakkının tapudan terkin edilmesi vb.) tüm unsurlarıyla Kurul içtihatları ve Harçlar Kanunu çerçevesinde sona erdirmeyi, malik/bayiye sözleşmenin devamına hiçbir biçimde zorlamamayı taahhüt ettiği,
- Söz konusu sözleşmelerde malikin, "işlememiş süre olarak kabul edilecek döneme tekabül eden/peşin ödenmiş" kira/intifa bedeli ve faizini, BP'nin akaryakıt ve otogaz istasyonu için gerçekleştirdiği yatırımların (inşaat, tadilat ve ekipman desteği vs.), işlememiş kira/intifa süresine tekabül eden dönemleri için geçerli rayiç bedellerini ödemeyi ve BP'nin marka ve logosunu içeren her türlü kurumsal kimlik giydirmelerini (kanopi kaplaması, MID, highrise, shop alın kaplaması vs.) iade etmeyi kabul ettiği,
- Diğer yandan söz konusu anlaşmaların, bayinin aktif kabul iradesini yazılı olarak göstermemesi durumunda kendiliğinden sona ermekte olup, sona erme için herhangi bir koşulun bulunmadığı

ifade edilmiştir.

- (8) Başvuru konusu sözleşmelere yönelik alınan Kurulumuzun 12.09.2014 tarih ve 14-32/645-282 sayılı kararında tüm bu hususlar incelenerek;
- BP ile bayileri arasında imzalanan dosya konusu kira sözleşmelerinin 5+x yıl süreli olarak düzenlendiği, sözleşmelerin ilgili hükmüne göre kiraya verenin beşinci yılın sonunda sözleşmeyi belli şartlar dahilinde tek taraflı olarak feshedebildiği ve buna göre, beşinci yılın sonunda kiraya veren "Sözleşmeye devam" iradesini açıkça göstermezse sözleşmenin feshedilmiş sayıldığı,
 - Bu çerçevede BP ile bayileri arasında imzalanan anlaşmaların tümünde alıcıya 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinde öngörülen beş yıllık süreyi aşar nitelikte rekabet etmeme yükümlülüğü getirildiği,
 - İlgili sözleşmelerin kapsam ve içeriğinden de anlaşılabilceği üzere, BP ile bayileri arasında imzalanan sözleşmelerin beş yıldan uzun süreli olarak yapıldığı; fakat beşinci yılın sonunda sözleşmenin devam edebilmesi için malik/bayinin bu yönde açık ve yazılı iradesinin arandığı, malik/bayinin sözleşmeye devam etmeye karar vermesi halinde ilgili dikey ilişki aynı koşullarla kalan süresi kadar uzadı,
 - Malik/bayinin bu yönde bir irade belirtmemesi veya fesih iradesi belirtmesi halinde ise BP tarafından ilgili kira/intifa hakkının terkinin gerektiği, aksi durumda BP aleyhine cezai şart öngörüldüğü, ancak bahse konu durumun gerçekleşmesinin ise sözleşme hükümleri gereğince bayinin bir takım yükümlülükleri¹ yerine getirmesine bağlandığı ve BP'nin, kiralayanın feshe bağlanan edimlerini yerine getirmesini müteakip Kira Sözleşmesi'nin tapu şerhini terkin edeceğinin belirtildiği,

¹ Buna göre bayi/malik özette; işlememiş süre olarak kabul edilecek döneme tekabül eden/peşin ödenmiş kira/intifa bedeli ve faizini, BP'nin akaryakıt ve otogaz istasyonu için gerçekleştirdiği yatırımların (inşaat, tadilat ve ekipman desteği vs.), işlememiş kira/intifa süresine tekabül eden dönemleri için geçerli rayiç bedellerini ödemeyi ve BP'nin marka ve logosunu içeren her türlü kurumsal kimlik giydirmelerini (kanopi kaplaması, MID, highrise, shop alın kaplaması vs.) iade etmeyi taahhüt etmektedir.

15-09/124-M

- Her ne kadar BP temsilcisi tarafından gönderilen cevabi yazıda, dosya konusu anlaşmaların beş yıldan sonra uzatılmasının her iki tarafın açık iradesi ile mümkün olduğu ve alıcının beş yıllık süre sonunda rekabet etmeme şartına son vermesini engelleyen herhangi bir durumun olmadığı belirtilerek grup muafiyetinden yararlanabileceği ileri sürülse de; aynı yazıda sözleşmenin ilk beş yıllık süresi sonunda feshedilmesi halinde *malik/bayinin BP'ye iade etmeyi kabul ettiği tutarları iade etmesi durumunda* BP'nin gecikmeksizin kira/intifayı terk etmek durumunda olduğu yönündeki ifadelerin de dikkat çektiği,
- Dosya konusu dikey anlaşmalarda yer alan ödenmiş olan kira ve yatırım bedellerinin iadesine dayalı düzenlemeler, bayinin beş yıllık süre sonunda rekabet etmeme şartına son vermesini engelleyen hükümler olarak kabul edildiği,
- Ayrıca, her ne kadar BP tarafından sözleşmelerin süresinin beş yıl olduğu ve ikinci beş yıl için taraflar arasında hukuki veya fiili ilişki kurulmasının bayi ya da malikin yazılı iradesine bağlı olduğu, bu yazılı irade olmadığı müddetçe ikinci beş yıl için hukuki/fiili sözleşme kurulmayacağı ve sözleşmelerin herhangi bir ön koşula bağlı olmaksızın kendiliğinden sonlanacağı iddia edilse de, sözleşmelerle ilgili olarak tapuda tesis edilen kira veya intifa şerhlerinin devam edeceği ve bu durumun malike/bayiye beş yıllık süreyi aşar nitelikte rekabet etmeme yükümlülüğü yarattığı, dolayısıyla dikey anlaşmaların, yapılacak bireysel muafiyet değerlendirmesi saklı kalmak kaydıyla beş yılı aşan süreler bakımından 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanamadığı

değerlendirilmiş ve incelenen dosya kapsamında;

"1. Daha önce üzerinde istasyonlu akaryakıt bayilik faaliyeti yapılmamış arsalar/araziler üzerinde kurulan 'BAŞISKELE' istasyonuna ilişkin dikey anlaşmaya 16.07.2012 tarihinden, 'TEPEKUM' istasyonuna ilişkin dikey anlaşmaya ise 08.04.2014 tarihinden itibaren on yıla kadar bireysel muafiyet tanınmasına,

2. İncelenen diğer 126 adet istasyona ilişkin dikey anlaşmaların 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinde düzenlenen istisnadan yararlanamayacağına, söz konusu dikey anlaşmaların 18.09.2005 tarihinden sonra yapılmış olmaları nedeniyle yapıldıkları tarihten itibaren beş yıl süreyle 2002/2 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlanma ve uygulanma imkânlarının bulunduğuna, bu tarihten itibaren grup muafiyeti kapsamı dışında kaldığına, söz konusu dikey anlaşmalara bireysel muafiyet de tanınamayacağına,

3. Bununla birlikte, anılan 126 adet istasyona ilişkin olarak, sözleşme metinlerinde alıcıya beş yıllık süreyi aşar nitelikte rekabet etmeme yükümlülüğü getiren hükümlerinin beş yıl süreli olarak düzeltilerek Rekabet Kurumuna tevsik edilmesi gerektiği, aksi takdirde 4054 sayılı Kanun çerçevesinde işlem başlatılacağı yönünde BP Petrolleri A.Ş.'ye Kanun'un 9. maddesinin 3. fıkrası uyarınca görüş bildirilmesi için Başkanlığın görevlendirilmesine,

4. Bu nedenle BP Petrolleri A.Ş. hakkında 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına"

karar verilmiştir.

- (9) Söz konusu karar BP vekiline 16.09.2014 tarih ve 10249 sayılı yazı ile tebliğ edilmiş ve yazıda, karar sonucuna göre sözleşme metinlerinde yer alan beş yıllık süreyi aşar nitelikte rekabet etmeme yükümlülüğü getiren hükümlerin, en fazla beş yıl süreli olarak düzeltilmesi ve sözleşmelerin düzeltilmiş halinin Rekabet Kurumuna tevsik edilmesi, aksi takdirde 4054 sayılı Kanun çerçevesinde müvekkilliği teşebbüs hakkında işlem başlatılacağı belirtilmiştir. Gerekçeli karar ise BP vekiline 02.12.2014 tarihinde tebliğ edilmiştir. Ancak BP, sözleşmelerin düzeltilmiş halini Kurum'a tevsik etmemiş, işbu karara konu başvuruyu yapmıştır.

G.3. Değerlendirme

15-09/124-M

- (10) İYUK'un "Üst makamlara başvurma" başlıklı anılan maddesinin birinci fıkrasında, *"İlgililer tarafından idari dava açılmadan önce, idari işlemin kaldırılması, geri alınması, değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılması üst makamdan, üst makam yoksa işlemi yapmış olan makamdan, idari dava açma süresi içinde istenebilir. ..."* hükümlerine yer verilmiştir.
- (11) "idari işlemin geri alınması", bir idari işlemin ilk olarak tesis edildiği tarihten itibaren tüm hüküm ve sonuçlarıyla ortadan kaldırılmasıdır. Bu bakımdan idari işlemin yargı kararıyla iptal edilmesiyle benzer bir nitelik arz etmektedir. İşlemin hak kazandırıcı bir işlem olup olmadığı tartışması bir yana bırakılırsa, doktrinde² ve içtihat³ idari işlemin geri alınabilmesi için idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması, ilgilinin hilesi ya da idareyi aldatması veya idarenin açık hataya düşmesi gibi koşullardan en az birinin varlığının gerektiği belirtilmektedir.
- (12) "İdari işlemin kaldırılması" ise, bir idari işlemin idarenin alacağı bir başka idari karar ile geleceğe yönelik olarak yürürlükten kaldırılmasını ifade etmektedir. İdari işlemin kaldırılabilmesi için söz konusu idari işlemin hukuka aykırı olması gibi bir şart bulunmamasıyla birlikte, bu tür işlemlere esas teşkil eden kararların ancak ilgili kanunda gösterilmiş esas ve usule ilişkin koşulların varlığı halinde kaldırılabileceği kabul edilmektedir⁴. Kimi durumlarda ise idare, ilgili kararını doğrudan kaldırarak bunun yerini alacak yeni bir idari karar tesis etmek yerine, kanunda öngörülen usul ve esaslar çerçevesinde idari işlemini değiştirme yoluna gidebilmektedir. Bu çerçevede "idari işlemin değiştirilmesi" de esasen idari işlemin geleceğe yönelik olarak ortadan kaldırılması ve yerine yeni bir idari işlem tesis edilmesidir. Bu nedenle yukarıda bahsedildiği şekliyle idari işlemlerin kaldırılmasına ilişkin usul ve esaslara tabidir.
- (13) 4054 sayılı Kanun incelendiğinde, daha önce tesis edilen idari işlemin geri alınmasına yahut kaldırılmasına ilişkin hükümlere muafiyet ve menfi tespit kararlarıyla sınırlı olmak üzere Kanun'un 13. ve 27/1(c) maddelerinde yer verildiği görülmektedir. Kanun'un 13. maddesinde muafiyet ve menfi tespit kararlarının, kararın alınmasına esas teşkil eden herhangi bir olayda değişiklik olması, karara bağlanan şartların veya yükümlülüklerin yerine getirilmemesi ya da kararın söz konusu anlaşma hakkında yanlış veya eksik bilgiye dayanarak verilmiş olması halinde geri alınabileceği belirtilmekte; 27/1(c) maddesinde ise Kurulun verilen muafiyet kararları ve menfi tespit belgelerinin ilgili olduğu piyasaları sürekli takip ederek, bu piyasalarda ya da tarafların durumlarında değişiklikler tespit edilmesi halinde ilgililerin başvurularını yeniden değerlendirebileceği yer almaktadır.
- (14) Bununla birlikte, söz konusu hükümlerin mevcut başvuru bakımından uygulama imkanı bulunmadığı değerlendirilmektedir. Öncelikle, Kurum kayıtlarına 07.01.2015 tarih ve 71 sayılı giren BP'ye ait yazıda ve gizlilik talepli 20.01.2015 tarih ve 309 sayılı yazıda belirtilen hususların, Kurulumuzun 12.09.2014 tarihli ve 14-32/645-282 sayılı kararına ilişkin yürütülen inceleme kapsamında taraflarca gönderilen bilgi ve belgeler haricinde ek bir bilgi içermediği ve bu hususlara ilişkin inceleme ve tespitlerin Kurulumuzun aynı kararında yapıldığı görülmektedir.
- (15) İlgili dosya incelendiğinde başvuru konusunu BP ile 126 adet bayisi arasında imzalanan Kira+Bayilik Sözleşmesi veya İntifa+Bayilik Sözleşmesinden oluşan dikey anlaşmaların oluşturduğu görülmektedir. Dosya içeriğinin incelenmesinden Bayilik Sözleşmelerinin (Bayilik Sözleşmesi) standart tip sözleşmeler olduğu ve sözleşme süresinin beş yıl olduğu; BP ile bayileri arasında imzalanan kira sözleşmelerinin⁵ ise 5+x yıl süreli olarak

² Günday, Metin, İdare Hukuku, Ankara, 2002 s. 160

³ Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin 05.04.1995 tarih, E. 1993/1050, K. 1995/254 sayılı kararı.

⁴ Günday, a.g.e – s. 165

⁵ Dosya kapsamında yer alan çok sayıda intifa ve kira sözleşmelerinin yaklaşık aynı hükümleri barındırması nedeniyle örnek olarak incelenecek kira ve intifa sözleşmelerine yönelik tespit, inceleme ve değerlendirmeler aksi belirtilmedikçe diğerleri için de geçerli olacaktır.

15-09/124-M

düzenlendiği anlaşılmaktadır. Sözleşmenin ilgili hükümlerinden de görüleceği üzere, kiraya veren beşinci yılın sonunda Sözleşmeye devam" iradesini açıkça göstermezse sözleşmeyi *belli şartlar dahilinde* tek taraflı olarak feshedebilmektedir. Ancak her ne kadar sözleşmede kiraya verene tek taraflı olarak fesih yetkisi tanınmış olsa da sözleşmenin feshedilmesi ve kira şerhinin terkin edilmesinin malik/bayi nezdinde birtakım edimlere bağlandığı görülmektedir. Buna göre⁶;

"Kiralayan; "ikinci kira dönemine" ilişkin kabul iradesini yazılı olarak göstermeyerek işbu Sözleşmeyi ilk 5 (beş) yıllık kira süresinin hitamında tek taraflı olarak feshetmesi halinde:

a. Kira sözleşmesinin sona erdiği tarihten kira dönemi sonuna kadar işlememiş süre olarak kabul edilecek döneme tekabül eden toplam 160,000 - USD (yüzaltmışbin Amerikan Doları) tutarındaki kira bedelini, işbu Sözleşmenin imza tarihinde geçerli 12 aylık Amerikan Doları (USD) Libor+5 üzerinden beş yıl süre için hesaplanacak faiziyle birlikte USD (Amerikan Doları) cinsinden veya fatura tarihinde geçerli TCM Bankası döviz satış kuru üzerinden hesaplanacak TL karşılığı olarak,

b. BP'nin işbu mecur üzerinde kurulu/kurulacak akaryakıt ve otopaz istasyonu için gerçekleştirdiği ve/veya kira dönemi içerisinde gerçekleştireceği yatırımların (inşaat, tadilat ve ekipman desteği vs.), işlememiş kira süresine tekabül eden dönemleri için geçerli olmak üzere fesih tarihindeki rayiç bedellerini,

BP tarafından tanzim olunacak faturalar mukabilinde fatura tarihlerini takip eden 10 gün içerisinde BP'ye nakden ve def'aten ödemeyi,

c. Söz konusu akaryakıt ve otopaz istasyonunda mevcut BP marka ve logosunu içeren her türlü kurumsal kimlik giydirmelerini (kanopi kaplaması, M1D, highrise, shop alın kaplaması vs.) fesih tarihi itibarıyla BP'ye iade etmeyi ve istasyonu BP görünümünden arındırmayı

kabul etmiştir.

BP yukarıda yazılı edimler haricinde Kiralayan'ı sözleşmenin devamına zorlayıcı nitelikte herhangi bir istem ve/veya eylemde bulunmayacağını, Kiralayan'ın feshe bağlanan edimlerini yerine getirmesini müteakip en geç 30 gün içerisinde işbu Kira Sözleşmesinin tapu şerhini terkin edeceğini, işbu taahhütünü yerine getirmediği takdirde ihlalin devam ettiği her gün için 1.000 - USD (bin Amerikan Doları)'nin TCMBankası döviz satış kuru üzerinden hesaplanacak TL karşılığı tutarındaki cezai şartı Kiralayan'a ödemeyi kabul etmiştir. Kiralayan, anılan "cezai şart" haricinde, BP'den her ne nam altında olursa olsun herhangi bir ilave bedel ve/veya tazminat, kar mahrumiyeti talep etmeyeceğini kabul etmiştir."

(16) İlgili sözleşmelerin kapsam ve içeriğinden de anlaşılacağı üzere BP ile bayileri arasında imzalanan sözleşmeler beş yıldan uzun müddetli olarak yapılmakta; fakat beşinci yılın sonunda sözleşmenin devam edebilmesi için malik/bayinin bu yönde açık ve yazılı iradesi aranmaktadır. Malik/bayinin sözleşmeye devam etmeye karar vermesi halinde ilgili dikey ilişki aynı koşullarla kalan süresi kadar uzamaktadır. Malik/bayinin bu yönde bir irade belirtmemesi veya fesih iradesi belirtmesi halinde ise BP tarafından ilgili kira/intifa hakkının terkinini gerekmektedir, aksi durumda BP aleyhine cezai şart öngörülmektedir. Bununla birlikte, bahse konu durumun gerçekleşmesi ise yukarıda örneğine yer verilen sözleşme hükümleri gereğince bayinin bir takım ağır yükümlülükleri yerine getirmesine bağlanmıştır.

(17) Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz'un (Kılavuz) 35. paragrafında,

"...Beş yıllık süreyi aşacak şekilde zımnen yenilenebilen rekabet etmeme yükümlülükleri de grup muafiyeti kapsamında değildir. Ancak, süresi beş yılı aşmayan veya beş yıldan sonraki uzatmanın her iki tarafın açık iradesi ile mümkün olduğu ve alıcının beş yıllık süre sonunda rekabet etmeme şartına son vermesini engelleyen herhangi bir durumun olmadığı hallerde rekabet etmeme yükümlülüğü grup muafiyetinden yararlanacaktır..."

hükmü bulunmaktadır. Ayrıca Kılavuz'un 38. paragrafında ise şu ifadeler yer verilmektedir.

⁶ BP ile (.....) (Bayi) arasında imzalanan 03.11.2010 tarihli "Kira Sözleşmesi"nin "Kiralayan'ın Sözleşmeyi Tek Taraflı Fesih Hakkı" başlıklı 7. maddesi.

15-09/124-M

“Rekabet etmeme yükümlülüğüne ilişkin diğer bir önemli husus da, alıcının beş yıllık süre sonunda rekabet etmeme yükümlülüğünden kurtulmasını engelleyen, taraflar arasındaki esas sözleşme ile bağlantılı kredi sözleşmeleri, ekipman sözleşmeleri, uzun süreli kira sözleşmeleri gibi sözleşmeler ya da uzun süreli intifa hakkının tanınması gibi şahsi ya da aynı haklar kapsamında çeşitli şekillerde ortaya çıkabilen herhangi bir fiili durumun olmaması zorunluluğudur. [...] İntifa ve kira sözleşmeleri ile bayilik, işleticilik, tedarik vb. sözleşmelerin süre açısından uyumlu olmaması ya da süre bakımından uyumlu olmakla birlikte bu sözleşmelerden birinin diğerinden önce feshedilmesi halinde rekabet yasağı bakımından uygulanacak muafiyetin süresi yine beş yılı geçemez. Bu durumda beş yıllık sürenin hesaplanmasında da rekabet yasağına dayalı dikey ilişkinin kurulduğu ve sona erdiği tarihler dikkate alınır.”

- (18) Buna göre bakıldığında, her ne kadar BP temsilcisi tarafından dosya konusu anlaşmaların beş yıldan sonra uzatılmasının her iki tarafın açık iradesi ile mümkün olduğu ve alıcının beş yıllık süre sonunda rekabet etmeme şartına son vermesini engelleyen herhangi bir durumun olmadığı belirtilerek grup muafiyetinden yararlanabileceği ileri sürülse de; sözleşmenin ilk 5 yıllık süresi sonunda feshedilmesi halinde malik/bayinin BP'ye iade etmeyi kabul ettiği tutarları iade etmesi durumunda BP'nin gecikmeksizin kira/intifayı terk etmek durumunda olduğu yönündeki sözleşme hükümlerinin göz ardı edilemeyeceği açıktır.
- (19) Nitekim değiştirilmesi istenen 12.09.2014 tarihli ve 14-32/645-282 sayılı Kurulumuz kararında tüm bu hususlar dikkate alınarak, dosya konusu dikey anlaşmalarda yer alan ödenmiş olan kira ve yatırım bedellerinin iadesine dayalı düzenlemeler, bayinin beş yıllık süre sonunda rekabet etmeme şartına son vermesini engelleyen hükümler olarak yorumlanmıştır.
- (20) Kurulumuz kararları ve mevzuat hükümleri göz önünde bulundurulduğunda, dikey anlaşmalardaki rekabet etmeme yükümlülükleri incelenirken dikkate alınan unsurların başında alıcının beş yıllık süre sonunda rekabet etmeme şartına son vermesini engelleyen herhangi bir durumun mevcut olmaması yer almaktadır. Söz konusu hususa vurgu yapmak amacıyla ilgili kararda örnek olarak gösterilen 26.08.2010 tarih ve 10-56/1075-404 sayılı Shell&Turcas kararı incelendiğinde;
- “- Kararın konusunu Shell&Turcas ile 39 ayrı istasyona ilişkin olarak muhtelif bayileri arasında imzalanan dikey anlaşmaların oluşturduğu,
- Dikey anlaşmalar kapsamındaki Ek Protokol uyarınca intifa ve benzeri hakların, tapuya tescilinden itibaren 5. yılın sonunda herhangi bir bağlayıcılığı kalmayacağı ancak bayinin açık yazılı onayının bulunduğu durumlarda tapudaki hak terkin edilmeksizin ilişkiye devam edileceği, bayinin 5. yılın sonunda dağıtıcı ile arasındaki sözleşmesel ilişkiyi bitirmek istemesi durumunda, taraflar arasındaki anlaşmada kararlaştırılan asıl sözleşmesel süre bakımından yüklenilen edimlerin fesih tarihinden itibaren ifa edilmeyeceği, geri kalan süreye tekabül eden ödeme miktarının bayi tarafından dağıtıcıya iade edileceğinin kararlaştırıldığı,
- Geri ödenecek miktarın ise ödeme tutarından kullanılmayacak olan döneme isabet eden ve kıstelyevm usulü ile hesaplanacak olan tutar olarak belirlenip, bayinin meblağın kendisine ödendiği tarihten itibaren fiili iade tarihine kadar işleyecek ticari reeskont faizini ödemeyi kabul ettiği,
- Bayinin fesih talebinde bulunması ve sözleşmenin geri kalan süresi için protokolde öngörülen ödemeyi yapması durumunda, Shell&Turcas'ın bayinin kendisine sağlamış olduğu intifa ve benzeri tapusal hakkı kaldırmak ve bayinin göstereceği bir kişi veya şirkete terkin konusunda vekâlet vermeyi taahhüt ettiği, neticede bayiye sözleşmeyi tek taraflı olarak feshetme hakkı tanındığı,
- 2010 yılında taraflar arasındaki dikey anlaşma kapsamında, dağıtıcı lehine 20 yıllık intifa hakkı tesis edildiği varsayımı altında Ek Protokol'de yer alan düzenlemeler çerçevesinde tarafların 2015, 2020 ve 2025 yıllarında ortaya koyacakları iradelerini 2010 yılında açıkladıkları,
- Böylece Shell&Turcas'ın, ödenmiş olan yatırım bedellerinin iadesine dayalı bir düzenleme ile bayiye rekabet mevzuatı açısından uzun süre boyunca kendisine bağladığı; başka bir deyişle, ifa edilmiş olan edimler haricinde taraflar arasındaki ilişkiden kaynaklanan diğer yaptırımların

15-09/124-M

da bayiye 5. yılın sonunda sözleşmeyi yenilemeye zorlayabileceği ve dolayısıyla bildirim konusu dikey anlaşmanın, yapılacak bireysel muafiyet değerlendirmesi saklı kalmak üzere, 5 yılı aşan süreler bakımından 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanmadığı”

- (21) tespit ve değerlendirmesinde bulunulduğu görülmektedir. Benzer şekilde, mezkûr karar kapsamında, incelenen sözleşmeler ile malik/bayiye tek taraflı olarak fesih yetkisi tanınmış olsa da sözleşmenin feshedilmesi sonrasında tapuda tesis edilen kira veya intifa şerhlerinin terkin edilmesinin kalan süreye ilişkin kira bedeli ile yatırım ve ekipman desteği bedellerinin ödenmesi gibi malik/bayiye nezdinde birtakım edimlere bağlanmasının, malike/bayiye beş yıllık süreyi aşar nitelikte rekabet etmeme yükümlülüğü yarattığı değerlendirilmiştir. Dolayısıyla, başvuruda yer alan ve Shell&Turcas kararına konu sözleşmelerin tüm unsurları yönüyle BP'nin incelenen sözleşmeleri ile farklılaştığı ve kararın bu yönüyle de açıkça hatalı olduğu iddiasına katılmak mümkün görünmemektedir.
- (22) Bununla birlikte, başvuru dilekçesinde kira/intifa haklarına bağlı tapu şerhlerinin, ilgili "şahsi ya da ayni hakka" bağlı olup, hakkın varlığı sona erince ilgili şerhin de kendiliğinden hükümsüz kaldığı ve intifa hakkının tescilini havi her türlü tapu kaydının, ilgili intifanın süresinin sona ermesi durumunda malike terkinini isteme hakkı verdiği, bu çerçevede intifa hakkında dair bir tescilin, bağlı olduğu hakkın sona ermesi ile hukuken geçerliliğini yitirdiği; kira ilişkisine dair yapılan bir şerhin de bağlı olduğu kira ilişkisinin sona ermesi ile kendiliğinden geçersiz (konusuz, yolsuz) kalacağı ve terkininin talep edilebileceği ileri sürülmüş olsa da, TMK'nın 796. maddesinden de anlaşılacağı üzere, intifa hakkının süresinin dolması veya hak sahibinin vazgeçmesi halinde taşınmazlarda malike terkinini isteme yetkisi verilmiştir.
- (23) TMK'nın ilgili diğer hükümlerine aşağıda yer verilmektedir:

“2. Süresi

Madde 797- İntifa hakkı, gerçek kişilerde hak sahibinin ölümü; tüzel kişilerde kararlaştırılan sürenin dolması, süre kararlaştırılmamışsa kişiliğin ortadan kalkmasıyla sona erer.

...

4. Geri verme

a. Yükümlülük

Madde 799- İntifa hakkı sona erince hak sahibi, hakkın konusu olan malı malike geri vermekle yükümlüdür.

...

II. Tescilin ve terkinin koşulları

1. İstem

...

b. Terkin ve değişiklik için

Madde 1014- Bir tescilin terkin edilmesi veya değiştirilmesi, ancak bu kaydın kendilerine hak sağladığı kimselerin yazılı beyanı üzerine yapılabilir.

2. Yetkinin ve sebebin belirlenmesi

Madde 1015- Tescil, terkin ve değişiklik gibi tasarruf işlemlerinin yapılabilmesi, istemde bulunanın, tasarruf yetkisini ve hukukî sebebi belgelemiş olmasına bağlıdır.

İstemde bulunan kimse, kendisinin, sicilde hak sahibi görünen kişi veya bu kişinin temsilcisi olduğunu ispat etmek suretiyle tasarruf yetkisini belgelemiş olur.

Hukukî sebebin belgelenmesi, bu sebebin geçerliliği için gerekli Şekle uyulduğunun ispatı suretiyle olur.

...

E. Terkin ve değiştirme

...

II. Aynî hakların sona ermesi

15-09/124-M

Madde 1026- Bir aynî hakkın sona ermesiyle tescil her türlü hukukî değerini kaybettiği takdirde, yüklü taşınmaz maliki, terkin isteyebilir.

Tapu memuru bu istemi yerine getirirse, her ilgili, bu işlemin kendisine tebliği tarihinden başlayarak otuz gün içinde terkinin karşı dava açabilir.

Tapu memuru, re'sen hâkime başvurarak aynî hakkın sona erdiğinin belirlenmesine ilişkin karar verilmesini istemeye ve hâkimin vereceği karara dayanarak terkin işlemi yapmaya yetkilidir.”

- (24) Tapu Sicili Tüzüğü'nün 69(3). maddesinin de mevcut olaya uygulanabilirliği bulunmamaktadır. Söz konusu maddede şerh edilmiş kişisel haklar veya irtifak hakları bakımından “...belli bir süre söz konusu ise bu sürenin dolması halinde” taşınmaz malikinin istemi üzerine terkin işleminin yapılabileceğinden bahsetmektedir.
- (25) Mezkur dosya kapsamında ise intifa veya kira sözleşmelerinin 5+x yıl süreli olarak düzenlendiği ve ilgili tapu şerhlerinin sürelerinin de 5+x yıl olduğu dikkate alındığında; kiralayanın “... ‘ikinci kira dönemine’ ilişkin kabul iradesini yazılı olarak göstermeyerek işbu Sözleşmeyi ilk 5 (beş) yıllık kira süresinin hitamında tek taraflı olarak feshetmesi halinde” intifa hakkının süresinin dolması yahut ilgili aynı hakkın sona ermesi söz konusu olmayacak; dolayısıyla TMK'nın ilgili maddeleri uyarınca “malikin terkin isteme” koşullarının sağlandığından bahsedilemeyecektir. Nitekim uygulamada da tapudaki kayıtlı intifa yahut kira şerhi gibi bir aynı hakka ait şerhin terkinin yalnızca ilgili hakkın lehtar tarafından istenebildiği, Ankara Tapu ve Kadastro I.Bölge Müdürlüğü ile yapılan telefon görüşmesinde ifade edilmiştir. Dolayısıyla intifa/kira haklarının kendiliğinden sona ermesi gibi bir husus söz konusu olmayıp, söz konusu hakların 5 yılı aşan sürelerle tapuya tescili, bayilik sözleşmelerindeki rekabet etmeme yükümlülüğünün süresini uzatacağından Kanun'un 4. maddesine aykırılığı sebebiyle yolsuz tescil haline gelecek ve TMK'nın 1025. maddesine göre de bu durumda bayinin tapu sicilinin düzeltilmesi davası açması gerekecektir.
- (26) Öte yandan, Kurulumuzun intifa veya kira sözleşmesinin sona ermesi durumunda sona ermiş bu hakka dair tescil/şerhin yapılacak değerlendirmelere tesir etmeyeceği ve sona ermiş bir hakka istinaden kalmış bir şerhin rekabet etmeme yükümlülüğüne yol açmayacağı değerlendirmesinde bulunduğu iddia edilen; 12-59/1559-560 sayılı POAŞ-Çavuşoğlu ve 12-08/229-60 sayılı BP-Tepebaşı kararları incelendiğinde, özetle; kararların ilkinde tapuda şerh edilmiş intifa hakkının süresi sona ermiş, diğer kararda ise alt kiracılık sözleşmesi taraflarca karşılıklı olarak feshedilmiştir. Dolayısıyla, söz konusu kararlardaki dikey ilişkilerin, incelenen dosyanın koşulları ile bu yönleriyle farklılaştıkları görüldüğünden, Kurulumuzun Shell&Turcas kararında kendi içtihatlarını göz ardı eden bir tutum sergilediğinden bahsedilemeyecektir.
- (27) Bu çerçevede BP ile 126 adet bayisi arasında imzalanan Kira+Bayilik Sözleşmesi veya İntifa+Bayilik Sözleşmesinden oluşan dikey anlaşmalara yönelik olarak 12.09.2014 tarihli ve 14-32/645-282 sayılı Kurul kararında ulaşılan sonucun konuyla ilgili geçmiş tarihli Kurul kararlarıyla oluşan içtihadı ve somut olayın maddi koşullarına uygun olduğu, bu nedenle işbu bilgi notuna konu BP vekili tarafından yapılan başvuru doğrultusunda, anılan Kurul kararında İYUK'un. 11. maddesi anlamında herhangi bir değişikliğe gidilmesine yer olmadığı değerlendirilmektedir.
- (28) Diğer yandan, Kurum kayıtlarına 20.01.2015 tarihinde intikal eden gizlilik talepli başvuruda ise, BP hakkında soruşturma açılması gerekirken açılmadığı gerekçesiyle kararın düzeltilmesi talep edilmektedir. Esasen Kurulumuz akaryakıt sektöründeki dikey anlaşmalara ilişkin olarak tesis etmiş olduğu tüm kararlarda, 5 yılı aşan nitelikteki dikey anlaşmalara doğrudan soruşturma açmak yerine, öncelikle 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca taraflara görüş gönderilmesine karar vermiş olup işbu kararda da bu içtihadından ayrılmayı gerektiren bir hususun bulunmamaktadır. Karara konu 126 adet istasyona ilişkin olarak imzalanan intifa veya kira haklarının 04.12.2009 ve 03.07.2014 tarihleri arasında akdedilmiş olması dikkate alınarak sözleşmelerin sürelerinin

15-09/124-M

5 yılı aşmamak üzere düzeltilmesi halinde grup muafiyetinden yararlanabilecekleri değerlendirilmektedir. Nitekim Danıştay 13. Dairesi, 30.05.2014 tarih, 2010/4818 E. ve 2014/2197 K. sayılı kararında;

“... Ancak, bununla birlikte, ihlalin tespit edilememesi ve önaraştırma aşamasında ihlal konusu olayın tamamen açıklığa kavuşturulması imkânının varlığı ihtimalinde; ihlalin soruşturma açılmasını gerektirmeyecek derecede hafif olması ve/veya soruşturma açılmadan da ihlalin tüm etkileriyle ortadan kaldırılabileceği ya da ihlalin tüm etkileriyle sona erdirilmiş ve anti rekabetçi zararın telafi edilmiş olması veya yapısal engeller ve yasal düzenlemeler nedeniyle rekabete tam olarak açılmamış pazarlarda ihlal oluşturabilecek davranışların saptanması halinde Kurul'un soruşturma açılmasına gerek olmaksızın Kanun'da öngörülen diğer tedbirlere başvurabileceği de açıktır.”

şeklinde hüküm tesis ederek, soruşturma açılmadan ihlalin etkilerinin ortadan kaldırılabileceği hallerde, 4054 sayılı Kanun'da öngörülen diğer tedbirlere başvurulabileceğine işaret etmiştir.

- (29) Yukarıda yapılan açıklamalar ve değerlendirmeler çerçevesinde, İYUK'un 11. maddesi kapsamında yapılan her iki başvurunun da reddinin gerektiği kanaatine varılmıştır.

H. SONUÇ

- (30) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;
- BP ile 126 bayisi arasında imzalanan Kira+Bayilik Sözleşmesi veya İntifa+Bayilik Sözleşmesinden oluşan dikey anlaşmalara ilişkin olarak tesis edilen 12.09.2014 tarihli ve 14-32/645-282 sayılı Kurul kararında herhangi bir düzeltme veya değişiklik yapılmasına yer olmadığına,
 - Bu nedenle 06.11.1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 11. maddesi kapsamında yapılan başvuruların reddine,
 - Bununla birlikte, işbu kararın tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde, 12.09.2014 tarihli ve 14-32/645-282 sayılı Kurul kararında belirtilen 126 istasyona ilişkin olarak, sözleşme metinlerinde alıcıya beş yıllık süreyi aşar nitelikte rekabet etmeme yükümlülüğü getiren hükümlerin beş yıl süreli olarak düzeltilerek Rekabet Kurumuna tevsik edilmesi gerektiği, aksi takdirde 4054 sayılı Kanun çerçevesinde işlem başlatılacağı yönünde BP Petrolleri A.Ş.'ye Kanun'un 9. maddesinin üçüncü. fıkrası uyarınca görüş bildirilmesi için Başkanlığın görevlendirilmesine,
- OYÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

15-09/124-M

KARŞI OY
(26.02.2015 tarihli ve 15-09/124-M sayılı Kurul Kararı)

BP Petrolleri A.Ş.'nin 12.09.2014 tarihli ve 14-32/645-282 sayılı Kurul kararının yeniden değerlendirilmesi talebi üzerine, Kurul yapılan başvurunun reddine ve karara konu sözleşmelere ilişkin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 9/3. maddesi çerçevesinde görüş gönderilmesine oyçokluğu ile karar vermiştir.

12.09.2014 tarihli ve 14-32/645-282 sayılı Kurul kararına yönelik karşı oy gerekçemizde yer alan değerlendirme ve kanaatlerimiz çerçevesinde mezkur karara katılmıyoruz.

Dr. Murat Çetinkaya
Kurul Üyesi

Doç. Dr. Tahir SARAÇ
Kurul Üyesi